

דתנן במסכת זבחים:

אדם טמא שאכל בשר קודש, בין שהיה אותו בשר קודש טמא, ובין שהיה אותו בשר קודש טהור — חייב האוכלו כרת אם אוכלו במזיד, וקרבן חטאת אם אכלו בשוגג.

רבי יוסי הגלילי אומר: אדם טמא שאכל את בשר הקודש הטהור, רק הוא חייב כרת במזיד וחטאת בשוגג, ואילו אדם טמא שאכל את בשר הקודש הטמא, פטור מכרת ומקרבן, לפי שלא אכל אלא דבר קודש טמא!

אמרו לו חכמים לרבי יוסי הגלילי: הרי אף אדם טמא שאכל את בשר הקודש הטהור, כיון שנגע בו קודם שיאכלנו — טמאהו! ונמצא שחייבה התורה כרת וקרבן על אכילת בשר קודש טמא!

והוינן בה: הרי שפיר קא אמרי ליה רבנן לרבי יוסי הגלילי, דמוכח מהא דחייביה רחמנא כרת וקרבן על אכילת בשר קודש בטומאת הגוף דחייב אפילו על אכילת בשר טמא, שהרי כל האוכל בשר קודש מטמאהו קודם לאכילתו בנגיעה בו!

ואמר רבא: בנטמא הגוף ואחר כך נטמא בשר, כולי עלמא לא פליגי דחייב, לפי דאיסור כרת על אכילת בשר קודש בטומאת הגוף קדים לטומאת הבשר, דמודי רבי יוסי דכיון שקדמה טומאת גופו לטומאת הבשר, וטומאת הגוף לא פקעה, הרי קדם איסור אכילת בשר קודש זה בטומאת הגוף לאיסור אכילת בשר קודש טמא.

כי פליגי בנטמא בשר, ונאסר משום לאו של אכילת בשר קודש טמא, שאין בו כרת,

ואחר כך נטמא הגוף ונאסר באכילת בשר קדשים משום טומאת הגוף.

רבנן אית להו איסור כולל, שיש בכוחו לחול על איסור אחר, ואמרי דמיגו דמיחייב כשנטמא גופו אחתיכות טהורות של בשר קודש דעלמא, מיחייב נמי משום אכילה בטומאת הגוף, אחתיכה של בשר קודש טמאה, על אף שהיתה אסורה משכבר מחמת טומאתה של החתיכה.

ורבי יוסי הגלילי לית ליה "איסור כולל", דמיגו דמתחייב אהאי מתחייב נמי אהאי, לא אמרינן!

והוינן בה לשיטת רבי יוסי הגלילי:

ורבי יוסי הגלילי, נהי דאיסור כולל לית ליה שיחול על איסור אחר, אבל הכא, באיסור קל, אמאי לא אמר — יבוא איסור חמור ויחול על איסור קל!?

ומבארינן: ומאי ניהו "איסור חמור" — טומאת הגוף, שהרי אכילת בשר קודש בטומאת הגוף היא בכרת!

ומשנינן: אמר רב אשי: מאן לימא לן דטומאת הגוף חמורה משום שהיא בכרת? דלמא טומאת בשר חמורה הימנה, דלית לה לטומאת הבשר טהרה במקוה!

ופרכינן: וכי רבי יוסי הגלילי לית ליה איסור כולל, שיש בכוחו לחול על איסור אחר!?

והתניא: היתה שבת ויום הכפורים. שגג, ועשה מלאכה באותה השבת שחל בה יום הכפורים, מנין שחייב חטאת על זה בעצמו ועל זה בעצמו, והיינו, שחייב להביא שתי

וכן אם היתה אפשרות שתחול השבת על יום הכפורים בזה אחר זה, היה חיוב שתי חטאות, משום ששבת חשיבא "איסור מוסיף" ביחס ליום הכפורים, שמוסיפה השבת עליו חיוב סקילה, דאילו העושה מלאכה ביום הכיפורים אינו חייב סקילה אלא כרת בלבד, והעושה מלאכה בשבת חייב סקילה.

הילכך, שפיר מיחייב שתיים על שבת ויום הכפורים כשחלו בבת אחת, שהרי בכוחם לחול זה על זה, מצד איסור כולל, או מצד איסור מוסיף.

אלא, אי אמרת אליבא דרבי יוסי הגלילי דבאיסור כולל ובאיסור מוסיף לא חיילי אאיסורי אחריני, אם כן כי אתו שבת ויום הכיפורים ביום אחד אמאי חיילי תרווהו, דכיצד יחול איסור על איסור?

ומשנינן: **שלח רבין משום רבי יוסי ברבי חנינא: כך ודאי היא הצעה של המשנה,** דהיינו כך אמנם נשנית, בתוספתא בכריתות, הברייא האומרת שרבי יוסי הגלילי מחייב שתיים בעושה מלאכה אחת ביום הכיפורים שחל בשבת. אבל משובשת היא — **ואיפוך** את דברי רבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי, ואימא שרבי יוסי הגלילי הוא זה שמחייב רק אחת, ורבי עקיבא הוא המחייב שתיים.

ואמרינן: **שלח רב יצחק בר יעקב בר גיורי משום [בשם] דרבי יוחנן: לדברי רבי יוסי הגלילי, למאי דאפכך, דאוקימנא שהעושה מלאכה ביום הכיפורים שחל בשבת מחייב חדא בלבד. הרי אם שנגג בשבת, ששכח שיום זה הוא שבת, והזיד באיסור יום הכיפורים, שידע שיום זה הוא יום הכיפורים, רק אז הוא חייב קרבן חטאת.**

חטאות נפרדות, האחת על חילול שבת, והשניה על חילול יום הכפורים, על אף שעשה רק מלאכה אחת?

תלמוד לומר בשבת — "שבת היא לה"! ללמדך שאם יש באותה שבת איסור נוסף, יש לחייב על חילול השבת!

וכן נאמר ביום הכפורים **"יום כפורים הוא"**, ללמדך שאם יהיה איסור נוסף באותו יום הכיפורים, יתחייב על חילול יום הכיפורים, **דברי רבי יוסי הגלילי.**

הילכך, אם חלו שבת ויום הכפורים באותו היום, הרי הוא חייב על כל אחד מהם, מהריבוי המיוחד שנאמר בכל אחד מהם.

רבי עקיבא אומר: אינו חייב אלא אחת! דכיון דאין איסור חל על איסור, אי אפשר לחייבו אלא חטאת אחת, על אף שאיסור שבת ואיסור יום הכפורים צריכים לחול בבת אחת, בכניסת היום!

והכי דייקנן מדברי רבי יוסי הגלילי:

בשלמא אי אית ליה לרבי יוסי הגלילי באיסור כולל או איסור מוסיף שאיסור חל על איסור, שפיר איכא לחייב על שבת ויום הכיפורים שתי חטאות. כי אם היתה אפשרות שיחול יום הכפורים על יום השבת בזה אחר זה, הוא היה מתחייב על עשיית מלאכה באותו היום שתי חטאות, משום שאיסור יום הכיפורים חשיב "איסור כולל" כלפי איסור שבת, שכן הוא כולל איסורים נוספים שאינם נוהגים בשבת, שהרי יום הכפורים אסור גם באכילה ושתייה, מלבד איסור מלאכה.

הכיפורים, והיו חייבים לבטל את יום הכיפורים באותה העת. ולא איירי שחל יום הכיפורים בשבת, אלא חל באמצע השבוע, אלא שכדי שלא תשתכח תורת יום הכיפורים שלחו מתם, דיומא דכפורי דהא שתא לא יקיימוהו בזמנו, באמצע השבוע, אלא שבתא הוה, שינהגו בשבת את הנהגות יום הכיפורים, שלא בזמנו, כדי שיזכרו מתורת יום הכיפורים. והאויבים לא יבינו שעושים זכר ליום הכיפורים כי בשבת היו נוהגים לנוח.

וכן כי אתא רבין, וכל נחותי — אמרוה כרבא!

שנינו במשנה: **אמר רבי יהודה: והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה, ועדיין בהמה טמאה מותרת להן.**

תניא: אמרו לו לרבי יהודה: וכי נאמר "על כן לא יאכלו בני יעקב את גיד הנשה" עד שתאמר שכבר בזמן שלא היו קרואים אלא "בני יעקב" נאסרו בגיד הנשה?

והלא לא נאמר אלא "בני ישראל", ולא נקראו "בני ישראל" עד קבלת התורה בהר סיני!

אלא, מוכח שרק בסיני נאמר איסור גיד הנשה, אלא שנכתב בתורה במקומו, בפרשת האבקות יעקב והמלאך, לידע מאיזה טעם נאסר להם אכילת גיד הנשה! עד כאן לשון הברייתא.

מתיב רבא: הא כתיב "וישאו בני ישראל את יעקב אביהם", ומוכח מהאי קרא דגם לפני קבלת התורה בסיני נקראו "בני ישראל", ומאי קאמרו חכמים לרבי יהודה

אבל, אם הזיד בשבת, שידע שהיום שבת, ושגג ביום הכיפורים — פטור מקרבן חטאת כלל.

ומבארנין: מאי טעמא פטור?

אמר אביי: קסבר רבי יוחנן שהחטאת היחידה שמחייב רבי יוסי הגלילי להביא היא רק על שבת ולא על יום הכיפורים, ולכן כשהזיד בשבת הרי הוא פטור מקרבן חטאת ואינו מביא חטאת על שגגת יום הכיפורים.

וטעמו של דבר זה, לפי ששבת — קביעא וקיימא, ואין צורך בקידוש בית דין כדי שתחול קדושת השבת, ואילו את קדושת יום הכיפורים — בי דינא המקדשים את החודש הוא דקא קבעי ליה, ולכן אין קדושת יום הכיפורים יכולה לחול על קדושת שבת הקבועה ועומדת.

אמר ליה רבא לאביי: סוף סוף, תרווייהו קדושות, של שבת ושל יום הכיפורים, בהדי הדדי קאתו, ואין כאן קדושה שצריכה לחול על קדושה שכבר חלה, ואמאי לא יתחייב שתיים? אלא, בהכרח, שטעמו של רבי יוסי הגלילי הוא משום שאין איסור כולל ומוסיף חלים על איסורים, הילכך, גם בבת אחת לא יתכן שיתחייב משום שני איסורים אלא רק משום איסור אחד [ואין אנו מגדירים מהו אותו איסור, אלא דאינו יכול להתחייב שתי חטאות על מלאכה אחת ביום זה], ולכן, אם הזיד באחד מהם, בין בשבת ובין ביום הכיפורים, ושגג בשני, מיחייב בחדא!

אלא, אמר רבא: הא דשלח רב יצחק דפטור על יום הכיפורים, לא אליבא דרבי יוסי הגלילי אמר זאת. כי אם שעת שמדא הוה, שגזרו העובדי כוכבים שלא לשמור את יום

דלא נקראו "בני ישראל" עד סיני!?

ומשינין: באותה שעה שאירע המאבק עם המלאך עדיין לא נקראו בני ישראל, אלא רק לאחר זמן מרובה מאז שאירע אותו מעשה [כאשר נגלה ה' ליעקב, ואמר לו "לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל וגו'"].

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: אם כן, מההיא שעתא דנקראו "בני ישראל" ליתסר?! ואמאי קאמרת שנאסרו רק בסיני משום שמאז נקראו "בני ישראל"? והא השתא קא מוכחינן מהאי קרא דנקראו "בני ישראל" עוד לפני סיני!?

אמר ליה רב אשי לרב אחא בריה דרבא: וכי תורה פעמים פעמים ניתנה?! והרי ההיא שעתא דנגלה ה' ליעקב וקראו ישראל לאו שעת מעשה הוא, ולא שעת מתן תורה הוא, ואם כן לא יתכן שבשעה זאת יאסר גיד הנשה.

תנו רבנן: איסור אכילת אבר מן החי נהג בבחמה, חיה ועוף. בין טמאין ובין טהורין, דברי רבי יהודה ורבי אלעזר.

וחכמים אומרים: אינו נהג אלא בטחורין!

אמר רבי יוחנן: ושניהן, מקרא אחד דרשו! דכתיב "רק חזק לבלתי אכול חרב". כי חרב הוא הנפש, ולא תאכל הנפש עם הבשר!"

ודרשינן: לא תאכל ממנו בעוד שהנפש בו, והיינו אבר מן החי.

והכי איפלגו:

רבי יהודה ורבי אלעזר סברי: כל שאתה

מצווה על דמו — אתה מצווה על אבריו. והני טמאין נמי, הואיל ואתה מצווה על דמן שלא לאכלו, אתה מצווה נמי על אברין שלהן, שלא לאכלן בתורת אבר מן החי.

ורבנן סברי דהכי דרשינן: "לא תאכל הנפש עם הבשר" אלא תאכל בשר להודיה. כל שבשרו מותר — אתה מצווה על אבריו. וכל שאין בשרו מותר — אי אתה מצווה על אבריו!

והוינן בה: ורבי יהודה, למה ליה קרא לומר שנוהג איסור אבר מן החי גם בטמאין? ליתי איסור אבר מן החי, וליחול על איסור טומאה, דהא שמעינן ליה לרבי יהודה דאמר איסור חל על איסור כשהאיסור השני חמור בכך שכן איסורו נהג בכני נח?! ואיסור אבר מן החי הרי נאמר אף לבני נח!

ומשינין: אין הכי נמי, דמשום הא לא איצטריך קרא, לפי שאיסור חל על איסור בכהאי גונא, לרבי יהודה.

וכי איצטריך קרא — לרבי אלעזר, דלית ליה דאיסור חמור [וכגון איסור אבר מן החי שנוהג אפילו בכני נח] חל על איסור קל, ובכל זאת סבר כרבי יהודה דאיסור אבר מן החי חל על איסור אכילת בהמה טמאה.

תניא נמי הכי דפליגי רבי אלעזר וחכמים בדרשת הפסוק הזה.

דתניא: אבר מן החי נהג בבחמה חיה ועוף, בין טמאה בין טהורה. שנאמר "רק חזק לבלתי אכול את חרב", והכי דרשינן: כל שאתה מצווה על דמו שלא תאכלנו — אתה מצווה על אבריו. וכל שאי אתה מצווה על דמו, וכגון דגים וחגבים — אי אתה